

TEXTOS DOCENTS

196

INTRODUCCIÓ A LA LLENGUA ÀRAB

Emilia Calvo
Mercè Comes
Miquel Forcada
Roser Puig

Departament de Filologia Semítica

UNIVERSITAT DE BARCELONA

TEXTOS DOCENTS

196

INTRODUCCIÓ A LA LLENGUA ÀRAB

Emilia Calvo
Mercè Comes
Miquel Forcada
Roser Puig

Departament de Filologia Semítica

Publicacions i Edicions

UNIVERSITAT DE BARCELONA

ADVERTIMENT

Aquesta publicació respon al desig d'un grup de professors de primer i segon curs de llengua de posar en comú el que habitualment expliquem a classe durant el curs. No vol ser una gramàtica ni un manual d'autoaprenentatge, sinó una eina que doni suport a les explicacions dels professors i que reculli els coneixements mínims que creiem que s'haurien d'assolir en aquests primers nivells. No vol, doncs, estalviar l'ús de les gramàtiques exhaustives, la consulta de les quals considerem indispensable i recomanem vivament.

Agraïm el suport d'aquells companys que han recolzat el projecte i la paciència dels qui s'ho han llegit, amb el benentès que els errors que hi pugui haver en aquesta primera edició són exclusivament nostres.

Emilia Calvo, Mercè Comes, Miquel Forcada i Roser Puig

Nota: les mancances del programari utilitzat ens han obligat a posar a mà la waşla, la madda, l'âlif suscrit i algun sukûn.

ÍNDEX

ADVERTIMENT

INTRODUCCIÓ

0. La llengua àrab	9
--------------------	---

FONÈTICA I ORTOGRAFIA

1. Fonemes i grafemes consonàntics	11
1.1 Variants en els sistemes de transcripció fonemàtica	13
1.2 Observacions fonètiques i d'escriptura	13
2. Fonemes i grafemes vocàlics	14
3. Sukūn	15
4. Diftongs	15
5. Tanwīn	15
6. Tašdīd o šadda	16
7. Madda	16
8. Waṣla	16
9. Ortografia del hamza	17
10. Assimilació	18
11. Pausa	18
12. Síl·laba	19
13. Accent	19
14. Signes de puntuació	20
15. Xifres	20
16. Abjad	20
17. Abreviatures	20

MORFOLOGIA

18. Arrel	21
19. Esquema	21

NOM

20. Nom derivat. Esquemes	22
20.1 Maşdar	22
20.2 Participi	22
20.3 Nom de lloc i de temps	22
20.4 Nom d'instrument	22
20.5 Nom d'una vegada	22
20.6 Nom de manera	23
20.7 Nom d'ofici	23
20.8 Nom d'abundància	23
20.9 Diminutiu	23
20.10 Derivatiu	23
20.11 Col·lectiu i singulatiu	24
20.12 Adjectius	24
21. L'elatiu	24
22. Nom propi personal	25
23. Pronoms personals	25
23.1 Pronoms personals autònoms	25
23.2 Pronoms personals sufixos	26
24. Demonstratius	27
24.1 Demonstratius de proximitat	27
24.2 Demonstratius de llunyania	28
25. Relatius	28
26. Flexió nominal	29
27. Gènere	29
27.1 Marques de femení	29
27.2 Noms femenins sense marca	29
27.3 Noms de gènere incert	30
28. Nombre	30
29. Cas	32
29.1 Noms amb dues terminacions (diptots)	33
29.2 Noms amb flexió de cas limitada	34
29.3 Noms indeclinables	34
30. Determinació	35
30.1 L'article	35
30.2 L'annexió (idāfa)	35
30.3 Els sis noms	36

31. Numerals	37
31.1 Numerals cardinals	37
31.2 Numerals ordinals	41
31.3 Numerals fraccionaris	43
 VERB	
32. Aspecte, mode i veu	44
33. Conjugació	45
34. Perfectiu. Forma bàsica. Veu activa	45
35. Imperfectiu. Forma bàsica. Veu activa	46
36. Perfectiu. Forma bàsica. Veu passiva	48
37. Imperfectiu. Forma bàsica. Veu passiva	48
38. Noms verbals de la forma bàsica	49
38.1 Maşdar	49
38.2 Participis actiu i passiu	50
39. Formes derivades	51
40. Forma II	51
41. Forma III	52
42. Forma IV	53
43. Forma V	54
44. Forma VI	54
45. Forma VII	55
46. Forma VIII	55
47. Forma IX	57
48. Forma X	57
49. Resum dels paradigmes de conjugació amb exemples	58
50. Noms verbals de les formes derivades	59
50.1 Maşdar	59
50.2 Participis actiu i passiu	59
51. Verbs de quatre radicals. Forma bàsica i derivades	60
51.1 Conjugació	60
51.2 Noms verbals	61
52. Arrels anòmales. Verbs i noms	62
52.1 Sordes	62
52.2 Hamzades	63
52.3 Assimilades	64
52.4 Còncaves	65

52.5 Defectives	66
52.6 Verbs amb més d'una anomalia	67
53. Verbs amb significat especial	68
53.1 Verbs d'existència	68
53.2 Verbs incoatius	69
53.3 Verbs d'imminència	69
53.4 Verbs unipersonals	70
54. Modificadors de negació	70
55. Modificadors temporals	71
 PARTÍCULA	
56. Preposicions	74
56.1 Preposicions pròpiament dites	74
56.2 Noms amb funció preposicional	75
56.3 Locucions preposicionals	76
57. Adverbis	76
57.1 Adverbis pròpiament dits	76
57.2 Noms amb funció adverbial	78
58. Conjuncions	79
59. Interjeccions	81
59.1 Interjeccions de vocatiu	82
 SINTAXI	
60. Sintagma nominal. Complements i sintaxi	83
60.1 Sintagma de recció o annexió	83
60.2 Sintagma qualificatiu	85
60.3 Sintagma apositiu	85
60.4 Sintagma demostratiu	86
60.5 Graus de l'adjectiu: comparatiu i superlatiu	87
61. Oració nominal	88
61.1 Nominals atributives	88
61.2 Nominals preposicionals	89
61.3 Temporalitat	89
61.4 Negació i excepció	90
61.5 Interrogació	91
61.6 Exclamació. Expressió del vocatiu	92
62. Sintagma verbal	93

63. Oració verbal	93
63.1 Concordància del subjecte amb el verb	93
63.2 Règim del verb	94
63.3 Negació i interrogació de l'oració verbal	97
64. Oració composta	97
64.1 Coordinades	97
64.2 Juxtaposades. Relatives	99
64.3 Subordinades	100

BIBLIOGRAFIA

Gramàtiques	104
Estudis	104
Diccionaris i vocabularis	105
Verbs conjugats	105

INTRODUCCIÓ

0. LA LLENGUA ÀRAB

L'àrab pertany a la branca semítica de la família de les llengües camitosemítiques. En aquesta branca s'hi troben moltes llengües que representen una part fonamental del patrimoni mil·lenari de la civilització humana. Algunes són mortes, com ara l'accadi, l'ugarític, el fenici i el púnic. D'altres són vives, com ara l'hebreu, algunes llengües etiòpiques i fins i tot l'arameu, que compta encara amb una petita comunitat de parlants. Juntament amb l'hebreu, l'àrab és la llengua més rellevant de les llengües semítiques des de l'Edat Mitjana fins avui.

El domini actual de la llengua àrab es distribueix entre els països següents : Algèria, Aràbia Saudita, Bahrain, Djibouti, Egipte, Unió d'Emirats Àrabs, Iemen, Comores, Iraq, Jordània, Kuwait, Líban, Líbia, Marroc, Mauritània, Oman, Palestina, Qatar, Sàhara Occidental, Síria, Somàlia, Sudan i Tunísia. En conjunt, més de 250 milions de parlants.

D'altra banda, per ser la llengua de l'Islam, l'àrab és la llengua litúrgica de prop de 1000 milions de musulmans arreu del món. S'ha de tenir en compte que el fet de ser musulmà no va necessàriament lligat al fet de ser àrab. Hi ha països no àrabs on l'Islam és la religió majoritària, com ara Turquia, de llengua altaica, o l'Afganistan i l'Iran, de llengua indoeuropea. Inversament, s'ha de tenir present que als països àrabs hi viuen minories que mantenen no solament la seva llengua, sinó també la seva religió a banda de l'Islam.

El seu origen historicogeogràfic l'hem de buscar en els dialectes primitius parlats a la Península Aràbiga. L'impuls decisiu per a l'àrab prové d'un fet religiós cabdal: el naixement de l'Islam. Abans de l'Islam, l'àrab consistia en un feix de dialectes que reflectien una cultura de tradició oral, amb una producció escrita insignificant i mancada d'un alfabet capaç de reproduir amb prou exactitud els seus fonemes. Sobre aquests dialectes s'elaborà una llengua de *koiné* que fou la llengua de la poesia de tradició preislàmica i de l'Alcorà (el llibre sagrat de la religió islàmica i font del dret musulmà). L'àrab esdevingué la llengua de la revelació i, amb l'expansió de l'Islam, que s'inicià al segle VII de l'era cristiana, segle I de l'era de l'Hègira o musulmana, s'implantà en una amplíssima extensió de territori pel Nord d'Àfrica i l'Orient Mitjà.

Aquesta expansió quantitativa va anar acompanyada d'una de qualitativa. L'àrab perfeccionà el

seu alfabet, se sistematitzà amb gramàtiques i lèxics, es convertí en llengua d'administració, acollí la ciència del món antic amb un període de traduccions a l'àrab dels grans filòsofs i científics de l'antiguitat, i inicià una tradició escrita literària i científica pròpia.

La llengua resultant d'aquest procés és, essencialment, la mateixa que avui s'utilitza. A diferència de les llengües romàniques, que han sofert una evolució que fa difícilment intel·ligibles per al no especialista els seus estadis primerencs, l'àrab de l'Alcorà és el mateix que el de qualsevol diari contemporani, salvant les diferències lèxiques imposades per la vida moderna.

Aquesta llengua alcorànica, per als arabòfons "llengua àrab pura o eloqüent", s'anomena entre els arabistes occidentals **àrab clàssic**, **culte** o **literal**. Abans i després de l'Alcorà, han coexistit amb ella els diversos **dialectes** dels parlants, de manera que podem dir que la diglòssia és un estat crònic dels arabòfons, si més no d'aquells que també dominen la llengua culta.

Els dialectes evolucionaren amb el pas del temps i han donat origen a variants molt diverses segons el lloc i l'època. Això fa que, avui en dia, un arabòfon que viu a la vora de l'oceà Índic gairebé no entengui la parla quotidiana d'un altre que viu a prop de l'Atlàntic. Però els uneix aquest àrab clàssic que és una de les llengües oficials de l'ONU, l'única llengua que s'ensenya a les escoles i les universitats, la llengua dels mitjans de comunicació, la llengua que s'usa per redactar lleis i textos oficials, per transmetre la ciència i la tècnica i, fins i tot, en la correspondència familiar. L'objecte, per tant, del nostre estudi. En aquest sentit, podem pensar que nosaltres no som tan diferents de qualsevol àrab, ja que ells també adquireixen aquesta llengua mitjançant l'ensenyament.

Malgrat tot, és obvi que l'àrab de l'Alcorà i el dels diaris actuals no és exactament idèntic. La llengua no dialectal que s'usa habitualment avui en dia, l'**àrab estàndard** o **àrab modern**, és el resultat d'un ampli moviment polític i cultural impulsat per l'esforç de polítics, periodistes, escriptors i, en una segona fase, per acadèmies i centres d'estudi i ensenyament a finals del segle XIX i principis del XX. Aquesta llengua és el resultat de l'adaptació de la llengua clàssica al món contemporani, tant pel que fa a les noves idees i conceptes com als mitjans (premsa, ràdio, televisió, etc.) que permeten difondre'ls. Per dir-ho en poques paraules, aquest "àrab modern" és l'àrab clàssic que pot parlar d'avions, de física nuclear i de futbol i adaptar-se a l'estil àgil i concís que requereix un diari o un telenotícies.

FONÈTICA I ORTOGRAFIA

1. FONEMES I GRAFEMES CONSONÀNTICS

L'alfabet àrab té 28 fonemes consonàntics i 29 grafemes. L'àlif és la lletra que dona nom a l'alfabet (**alif**) i no té valor fonètic.

Els grafemes consonàntics estan recollits en el quadre següent juntament amb el nom de la lletra, la seva descripció fonètica i la transliteració dels caràcters àrabs segons l' *Enciclopèdia Catalana* (EC) i l'Institut d'Estudis Catalans (IEC).

Formes	Transliteració IEC / EC	Nom	Descripció del fonema corresponent: punt i mode d'articulació
ا ا ا ا		Àlif	
ب ب ب ب	b	Bā'	bilabial, oclusiva, sonora b inicial: bonic
ت ت ت ت	t	Tā'	dental, oclusiva, sorda te
ث ث ث ث	ṭ	Ṭā	interdental, fricativa, sorda z castellana: zapato
ج ج ج ج	j/ġ	Jīm/Ġīm	palatal, fricativa, sonora Joan, ajuda
ح ح ح ح	ħ	Ḥā'	faringal, fricativa, sorda
خ خ خ خ	ħ/ħ	Ḥā'/Ḥā	velar, fricativa, sorda j castellana: jueves
د د د د	d	Dāl	dental, oclusiva, sonora d inicial: dit
ذ ذ ذ ذ	ḏ	Ḍāl	interdental, fricativa, sonora th anglesa: this
ر ر ر ر	r	Rā'	alveolar, vibrant, sonora r medial: carota

ز ز ز ز	z	Zayn	alveolar, africada, sonora s sonora: zero
س س س س	s	Sīn	alveolar, fricativa, sorda s sorda: rossa
ش ش ش ش	x/š	Xīn/Šīn	palatal, fricativa, sorda xifra
ص ص ص ص	ṣ	Ṣād	alveolar, fricativa, sorda, velaritzada
ض ض ض ض	ḍ	Ḍād	dental, oclusiva, sonora velaritzada
ط ط ط ط	ṭ	Ṭā	dental, oclusiva, sorda velaritzada
ظ ظ ظ ظ	ẓ	Ẓā	interdental, fricativa, sonora velaritzada
ع ع ع ع	ʿ	ʿayn	faringal, fricativa, sonora
غ غ غ غ	g/ġ	Gayn/Ġayn	velar, fricativa, sonora r francesa: rien
ف ف ف ف	f	Fā'	labiodental, fricativa, sorda flor
ق ق ق ق	q	Qāf	velar, oclusiva, sorda
ك ك ك ك	k	Kāf	palatal, oclusiva, sorda cavall
ل ل ل ل	l	Lām	alveolar, lateral, sonora calma
م م م م	m	Mīm	bilabial, nasal, sonora món
ن ن ن ن	n	Nūn	alveolar, nasal, sonora nas
ه ه ه ه	h	Hā'	glotal, fricativa, sorda h anglesa: him
و و و و	w	Wāw	labiovelar, constrictiva, semivocal lluerna
ي ي ي ي	y	Yā'	palatal, constrictiva, semivocal iode

ء أ ؤ ئ	'	Hamza	glotal, oclusiva, sorda
---------	---	-------	-------------------------

Nota. De fet, el primer grafema de l'alifat hauria de ser el hamza i l'alif en seria el suport. En els diccionaris la primera entrada és el hamza i les següents ja segueixen l'ordre de l'alifat.